

ממצאי הערכת פיילוט התכנית

"תראו אותי"

תקציר מנהלים

מוגש על ידי מכלול
יחידת הערכה ומחקר
קרן שלם

مؤسسة شاليم *
لتطوير خدمات للشخص ذو
التخلف العقلي في السلطات المحلية
The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils
פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

חוקרת ראשית: ד"ר עדי לוי-ורד
עוזרת מחקר: גב' מיה סבג, גב' בשמת הוך

תוכנית ההערכה נבנתה בשיתוף עם :

- רותי טרבס, יועצת תדמית ומרכזת תכנית "תראו אותי"
- נילי בן דור, מפקחת ארצית לניהול ידע והדרכה, האגף לטיפול באדם עם מש"ה
- תמנע גבאי-מרקביץ, מנהלת תחום פיתוח כ"א והסברה, קרן שלם
- שרון גנות, מנהלת ידע ושותפויות, קרן שלם

יוני 2016

תקציר מנהלים

א. תיאור התכנית "תראו אותי" ומטרותיה

נושא הטיפול העצמי וההיגיינה הוא נושא שטרם הועלה לדיון, ועם זאת, נושא אינטואיטיבי וקרוב לכל אדם. תכנית הפיילוט "תראו אותי" הינה ראשונית בתחומה, כשהמוקד המרכזי בה ומטרתה המרכזית הינם העלאת המודעות לשיפור הופעתם החיצונית של אנשים עם מש"ה, בקרב הצוותים המקצועיים, מקבלי השירות והמטפלים הראשוניים שלהם (משפחות/אפוטרופוסים/הוסטל). מטרות נלוות לתכנית הינן:

1. שיווק ויצירת מיקוד מערכתי בנושא: מידת ההשפעה של הפיילוט בקרב המסגרות, רשויות, בעלי תפקידים וכו'.
2. יצירת מעגלי השפעה רחבים מהמע"ש בעקבות הסדנאות.
3. שימור צוות, בטיחות וגהות ויזמות נוספות לאורח חיים בריא כתוצאה ותגובה לסדנאות.

הסדנאות נבנו והועברו על ידי רכזת התכנית, רותי טרבס, במדגם מע"שים שנבחרו מראש: רחובות, אשדוד ואור יהודה. זאת בהתאמה לשלוש אוכלוסיות – צוותים, מקבלי שירות ומשפחות.

ב. מטרות ההערכה

1. בחינת עמדות ומודעות כלפי נושא ההופעה החיצונית במע"ש – לפני ואחרי הסדנאות.
2. בחינת אופי ומידת השינוי שחל בהתנהלות במע"ש (הן של הצוות והן של החניכים) הקשורה לנושא ההופעה החיצונית (ההופעה עצמה, שימוש בעזרים ושיח להעצמת הנושא, הקמת עמדת טיפוח ויישום עקרונות הסדנא)
3. שביעות רצון המשתתפים מאיכות הסדנאות (רלוונטיות, שיטת הנחייה, מידת התרומה ועוד).
4. תפיסת תרומת ואפקטיביות הסדנאות בעיני המנהלים/רפרנטים (לאחר מספר חודשים מתום הסדנאות) – טרם בוצע.

ג. מתודולוגיה

- אופי ההערכה: ההערכה זאת משלבת בין שיטת הערכה כמותית (שאלונים לאנשי הצוות לפני ואחרי הסדנאות) לבין שיטת הערכה איכותנית (ביצוע ראיונות עם קומץ מהמטפלים הראשוניים ועם מנהלים/רפרנטים בכל מע"ש).
 - אוכלוסיית ההערכה: ההערכה התבצעה בשנת תשע"ו בשלושה מע"שים בהם הופעלה התכנית: רחובות, אשדוד ואור יהודה. סה"כ 56 משתתפים מילאו את השאלונים.
 - האוכלוסיות שהוערכו:
1. **אנשי הצוות** - ההערכה התמקדה בשינוי עמדות אנשי הצוות ובתרומת התכנית, על פי דיווח עצמי של אנשי הצוות שהשתתפו בסדנאות.
 2. **חניכי מע"ש אשדוד** - ההערכה התמקדה בידע שרכשו בסדנאות ובשביעות רצונם מהם.
 3. **מטפלים ראשוניים** – עתידים להיערך ראיונות טלפונים קצרצרים עם המטפלים הראשוניים של מקבלי השירות על מנת לבחון שינוי בהתנהגות מקבלי השירות בנושא זה בעקבות התכנית.

4. מנהלים/רפרנטים – בנוסף לשאלון שמילאו בסוף הסדנאות, עתידים להתראיין כעבור מספר חודשים על מנת להעריך את מידת השפעת השינוי לאורך זמן.

- כלי ההערכה ואופן איסוף הנתונים: כלי הערכה הנוכחית פותחו על ידי ע"י צוות מכלול ושותפי ההערכה הנוספים. שאלוני ה"לפני" ו"אחרי" התכנית בנושא הופעה חיצונית במע"ש הועברו לצוות על ידי מנחת הסדנאות, גב' רותי טרבס. הראיונות הטלפונים למקבץ מהמטפלים הראשוניים עתידים להתבצע על ידי רפרנט שייקבע בכל מע"ש וכן הראיונות עם מנהלים/רפרנטים במע"ש עתידים להתבצע על ידי צוות יח' מכלול.

ד. משתני הרקע של הצוותים שהשתתפו בפייילוט

- 59% מהמשיבים היו נשים ו-9% גברים (32% לא השיבו על שאלה זו).
- בקרב המשיבים היו 27 מדריכים, 4 מנהלים, 2 עובדים סוציאליים.
- 41% מהמשיבים הינם בעלי ותק של מעל 3 שנים בעבודה עם אנשים עם מש"ה ואילו 25% מהמשיבים הינם בעלי ותק של פחות משלוש שנים.

ה. ממצאים עיקריים שעלו מתוך פייילוט ההערכה

1. ממצאים עיקריים המתייחסים לשאלונים לצוות:

א. שינוי עמדות כלפי הופעה חיצונית במע"ש

- מתוך הממצאים עולה כי חל שינוי חיובי, בעוצמה בינונית (של כחצי דרגה), בעיקר במודעות לנושא ההופעה החיצונית במע"ש ובמודעות לכך שהופעה חיצונית משפיעה על היחס של הסביבה לאדם.
- חשוב לציין כי מלכתחילה מידת ההסכמה על ההיגדים החיוביים הייתה בינונית.
- בהיגדים השליליים פחות בולט השינוי שכן רובם היו נמוכים מלכתחילה (כלומר העמדה מלכתחילה הייתה חיובית, תוך מודעות לנושא ולהשלכותיו).
- נמצא כי בקרב משיבי הצוות עניין ההופעה החיצונית של החניכים (לכלוך, ריח וכדומה) הפריע להם יותר בתום התכנית מאשר בתחילת התכנית.

ב. תרומת התכנית לצוות, לחניכים ולמע"ש

- נראה כי הסדנאות הביאו באופן משמעותי להגברת המודעות לנושא ההופעה החיצונית במע"ש ולשינוי השיח המתקיים עם החניכים בנושא זה.
- בקרב המדריכים – חלקם ציינו כי אופן החשיבה שלהם השתנה באופן משמעותי וחלקם דיווחו על שינוי מועט יותר. יחד עם זאת, רובם ציינו במידה רבה כי הם יודעים לזהות ולטפל ב"טעויות לבוש".
- קוד הלבוש המאויר עזר להגביר את המודעות במידה בינונית-גבוהה.
- המשתתפים הביעו מידת הסכמה בינונית בלבד עם כך שחל שינוי מצד ההוסטלים (ממוצע 2.93) ומצד המשפחות (ממוצע 3.44).
- המשתתפים ציינו במידה בינונית-גבוהה כי הסדנאות תרמו לשיפור מיומנויות חיים בסיסיות בקרב החניכים (ממוצע 4).
- מעט מאוד מהמשתתפים השיבו על ההיגדים שעסקו בהקמת פינות טיפוח ושימוש באמצעי הדרכה. ייתכן כי סיבה זו טמונה בכך שבחלק מהמסגרות מולאו השאלונים טרם הקמת פינות הטיפוח וארגז עזרי ההדרכה. יש לנסות להבין את הסיבה לכך, ולבדוק שוב היבט זה לאחר מספר חודשים (ניתן דרך המנהלים).

• מתוך הממצאים עולה כי שביעות הרצון של המשתתפים מהסדנאות עצמן **גבוהה מאוד** בכל המימדים שהוערכו (היה מעניין, אוירה נעימה, ענה על הציפיות, התקיימו דיונים בנושא, ועוד...).

2. ממצאים עיקריים המתייחסים לשאלוני החניכים

מתוך תשובות החניכים ניכר כי הם פיתחו מודעות והבינו את חשיבות נושא ההופעה החיצונית. כמו כן, הם הבינו את תכני ומסרי הסדנאות. הם הצליחו להגיד במילים שלהם את התכנים שרותי העבירה (בצורה מרשימה!). נראה כי החניכים נהנו מאוד מהסדנאות, שכן מחציתם המליצו להרחיב את היקף התכנית ליותר מפגשים ולשתף חניכים נוספים בתכנית.

1. מסקנות והמלצות להמשך

המסקנות העיקריות העולות מהערכה זו הן כי המע"ש מהווה כר פורה לעיסוק בהופעה החיצונית, וקיימת נכונות ופתיחות של מקבלי השירות (חניכים) ונותני השירות (צוות) לעסוק בכך. השעות הרבות שבהן שוהים מקבלי ונותני השירות במע"ש מהוות הזדמנות לעסוק בהגברת המודעות ושיפור הנראות תוך הבנת היתרונות אישיים שיצמחו לכל אחד מאחת מכך. מרכזיותו של המע"ש בחייהם של מקבלי השירות מאפשרת מעקב והדרכה של הצוותים אחר הכלים שנרכשו במהלך סדנאות התוכנית, ומתן משוברים רציפים. הצוותים העידו כי נהנו מאוד מהתוכנית. אנו תקווה כי הנאה זו תסייע בתחושת המשמעות והגיוון, אשר יתמכו גם בשימורם בתפקידם. מסקנה נוספת היא כי התוכנית, העזרים, המנחה ואופן ההנחיה הם נעימים ומזמינים, ומסייעים בצורה מכבדת למתן משוברים חיוביים המעודדים לשיפור ההופעה. ממצאי הפיילוט, מהווים תמיכה אובייקטיבית לאמירות ולהתרשמויות הסובייקטיביות שפגשנו במהלך וועדות ההגוי במסגרות בהן התקיים הפיילוט, וכן להתרשמויות שהובעו ע"י נציגי המסגרות במפגש וועדת ההגוי המסכמת שלוותה את הפיילוט. ממצאי הערכה זו עלו על ציפיות יוזמי התוכנית. לאור כל זאת, יומלץ לוועדת פיתוח כ"א לאשר את המשך קיומה של התוכנית גם בשנה"ל הבאה, ולמספר כפול של מסגרות.